

meče denar na milijone tako tja v en dan, da niti ne vidi več vohunov, ne opazi več, da ji zmanjkujejo raznovrstni načrti o ladjevju i. dr., v kar je zgled tržaški »Stabilimento tecnico«. Nekaj podobnega je tu. Zidanje šole oddado človeku, ki niti ne ve, čemu eksistira zidarska žlica. Šola je končno sezidana, pa že čez par let se začenja podirati. Kamenje je preperelo in učitelj glej, da si zavarovan za slučaj nenadne smrti. Klasičen zgled imamo ravno v V. V drugem kraju so sezidali v najnovejšem času istotako novo šolsko stavbo. Otvoritev je bila silno siovesna, celo vojaška godba je sodelovala. Častniki, vsi udeleženci, so pravili seve v blaženem nemškem žargonu: »Jo jo, dos ist jo a Schul. So a Gebäude hob i noch nie gsegn.« Itd. Klasično kajneda. Šola ni stala še dobro leto, že so se začeli spogledovati, kakor Zabrdžani, ki so pozabili narediti svoji hiši vrata in okna. Otrok je bilo že za trirazrednico. Šola seve pa za dvorazrednico. Še lepše. Sicer so v svoji bistrumnosti rekli, da vzamejo učitelju stanovanje. Kam naj gre pa ta stanovat, ko ne dobi v vsej vasi niti enega primernemu podobnega bivališča.

Seveda dobimo pri tej šoli še druge specialitete, n. pr. klet za ribnik itd. Pa dovolj. Koliko gradiva se mi nabira še, toda dovolj za enkrat. Kako se pravi taki upravi? Birokraška gotovo. Kako naj imenujem tako delo? Slepence sebe in drugih. Kdaj pa so bile take specialitete šol sezidane. V zadnjem desetletju, ena celo v prvih letih XX. stoletja. Kakšna so stranišča in kako so postavljena, to naj bo zavito v plašč pozabljivosti.

Ni li to sv. Birokracij najčistejšega kalibra?

Le oglejmo si tega čudaka še od druge strani. Vsako leto skoraj prihaja vprašanje na šolska vodstva sledeče vsebine: »Učiteljstvo tamošnje šole naj spiše seznamek najpotrebnejših manjkajočih učil in naj mi ga pošlje nemudoma v nadaljno uradovanje.«

Učiteljstvo to izpolni kolikor mogoče v skromni obliki. Ali vse skupaj izgine v nirvano. Čemu pišete na šolska vodstva, ko vendar veste, da ne morete nič dati. Seveda oni imajo svoje pisarje, ki lahko čečkajo ter ne pomislijo, da ima učitelj le dve roki, od katerih le z eno piše. Semtertja vendar priroma kak eksemplar podob za šolo in dom, ki so tako umetniško dovršene, da človek ne ve, so li osebe ali pa otročje packe na njih. Hvala Bogu, da je spodaj napis. To pošiljajo seveda z Dunaja, in c. kr. okrajni šolski svet bi naredil Bogu dopadljivo delo, ko bi tiste packarije spravil za zimo, da bi lahko netili peči. Semtertja priroma kako učilo, vredno od enega vinarja do pet kron maksimum, seveda se to pripeti vsako desetletje trikrat največ. Krasno, kaj ne?

Kakšna birokraška naglica vlada šele pri definitivnem nameščenju učiteljstva? Mesece in mesece obljublja, da razpišejo službe, toda ne vem, ali nimajo papirja ali so taki ljudje, da se niti svojih obljub ne spominjajo.

V tisti slavni korporaciji, imenovani ožji (ali pomnoženi) okrajni šol. svet, vale krivdo drug na drugega, toda zdi se mi, da so najbrže z eno ali dvema izjemama vsi enaki.

Pa saj so bili posebno v prejšnjem nekateri člani taki, da bi se človek pokrižal, ko bi ga kje na samoti srečal.

Slednjič pa se obračam tudi do zastopnikov učiteljstva v našem okrajnem šolskem svetu z malim vprašanjem.

Pred časom se je bila izprožila ideja, [naj poročajo ti zastopniki o svojem delovanju, oziroma kar se sme zvedeti

iz sej okraj. šol. sveta, v »Učit. Tovarišu«. V nekaterih okrajih je padla ta misel na rodovitna tla, tako n. pr. v sosednjem goriškem okraju. Kje sta pa vidva? Čemu molčita? Ali so tukaj kakšni zadržki, kake sponse? Saj vendar interesira vse učiteljstvo, kaj se godi tam na merodajnem mestu. Toda nič in nič. Menim, da ni potrebno, da bi sežanski okraj, ki se ponaša z napredkom in naprednim duhom pred svetom, zaostajal za drugimi.

Zaključujem. Preden pa odložim pero, še par besed. Ali ni vse to znak birokratizma in preperle njegove uprave? Ni li to tista cokla, ki ovira vsak napredek? V eni številki letošnjega »Učiteljskega Tovariša« sem čital članek o naši moderni didaktiki. Lahko rečem, da je dopisnik govoril vsem iz srca. Isto, kar pravi »Uč. Tov.« v 12. številki o zidanju šol. stavb, velja v polni meri tudi tukaj. Kakšno ime zaslužijo te razmere v prosvetljenem XX. veku? Čemu sili vlada s svojim birokratizmom v vse panoge človeškega delovanja? Kdor hoče imeti kje vplivno besedo, ta mora tam tudi delati in stvar razumeti.

Poglejmo le, kamor hočemo, povsod vidimo isto sliko.

Kakšno je uradovanje premnogih uradov? Kaka točnost vlada pri njih? Toda nas to nič ne briga!

Učiteljstvo pa slušaj vsako še tako neumno naredbo, ki ti jo skuhajo ti paragrafiki, kvarljivci z zlatimi in podobnimi ovratniki.

Nikdar ne bo šola vršila svoje eminentne naloge, ako bo tičala v sponah, katere ji nalagajo birokrati. To je tista mora, ki ne pusti, da bi se res kaj doseglo. Lepih besed, obljub imajo na cente, ko pa pride do dela, tedaj umolknejo in se poskrijejo.

Ako odmeva dandanes po širni zemlji klic: »Duhovščina v cerkve, učiteljstvo v šole« i. t. d. — tedaj moramo zaklicati tudi mi: Birokratizem ven iz šol! Na grob mu napišimo: Tu počiva nasprotnik svobode, omike in napredka!

Šola pa bodi svobodna vseh škodljivih vplivov, posebno c. kr. oblasti od najnižje do najvišje!

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje.)

Ko se je s časom spoznala pri nas nedostatnost dosedanje geometriške suhoparne metode in se je povsod eksperimentiralo, je nastal boj dveh imenitnih, mogočnih strank. Na eni strani stoje starejši umetniki in šolniki, ki se opirajo na svoje dosedanje izkušnje, na drugi strani pa nove učiteljske in umetniške osebe, krepke individualitete, ki uče večinoma na umetno-obrtni šoli c. kr. obrtnega muzeja na Dunaju in vzgajajo svoj naraščaj. Že je skoraj zmagala zadnja struja in pobila vse, kar je bilo do sedaj veljavnega, kar se dvignejo nasprotniki in istotako brezozirno udrihajo po privržencih prve struje, kakor brezozirno so ti zametavali dosedanje njihove nazore.

Reči pa se mora: so tudi pota nasprotnikov nekoliko različna, smotri ostanejo isti: Zbujati hočemo vse umetniške sile, gojiti človeško individualnost ter vzgajati ljudstvo, da bo zmožno uživati na poti, ki nam jo kaže narava.

Visoki činovnik ministrstva se je o tem prepiru izrazil: Četudi so si gospodje najhujši nasprotniki, v tem smo si vsi edini, da je narava najboljša učiteljica.

Narava je zopet naš vzor! Povsod je vkoreninjeno spoznanje, da nas more le narava voditi do umetnosti in nje višjih pojmov. Če raziskujemo, kako se je umetnost razvijala od pamtivekov, zvemo, da je za vseh časov, vsem narodom in vsem znamenitim umetnikom bila učiteljica narava. Ko so izražali narodi s prvimi proizvodi svoj umetniški čut, so posnemali naravo, in naravo je preučeval najslovitejši slikar vseh časov, Rafael, ko je ustvarjal po njenih vzorih božanstvene čudeže svoje plemenite fantazije. Že pred Rafaelom l. 1430 pravi Cennini v svoji »Umetniški knjigi«: »Ne zabi, da je preučevanje narave najboljša krmilo, da je slavalok risanju. Tej predpodobi se vdaj z žarečo dušo; naj ne mine dan, da bi ne risal kako reč po naravi; tudi najmanjše ti koristi.« — Kadarkoli se je umetnost preživela, v vsaki taki dobi se je vračala zopet k naravi, ki je bila vir novim idejam in izpodbuja novim umotvorom.

Tako se blešče tudi v sedanjí ornamentiki zopet naši listi, cvete naše cvetje in žive naši živali. Slikarji slave lepoto domovine, iz njihovih umotvorov se smejejo domači obrazi in se solze znane nam ljubke oči. — V šoli pa se divimo nežnim barvam domače flore, občudujemo bajni kolorit jesenskih dreves in listov, posnemamo barvni blesk krilatih metuljčkov in svetle lučce naših hroščev. Otroci naši opazujejo mavrične barve na biserih jutranje rose in na kristalih snega v solnčnem svitu. Z odprtimi očmi gledajo v žareče večerno nebo, v pisan mavrični svod po blagoslavljačem dežju. Ne bo trajalo dolgo, in naši otroci bodo stali pred umotvori z boljšim razumom kakor dosedaj in z odprtim srcem. Kar je čutil ustvarjajoč umetnik, se bo izlivalo iz umotvora tudi v otroška srca in zbujalo bo v njih harmonijo blagih čuvstev ljubezni do narave. Tako bodo uživali srečo, ki ne more zbujati nobene zavisti, srečo, ki jo ponuja krasota narave v neizčrpljivi meri vsakemu, kdor le ima zdravo oko in odprto srce.

Narava nam nudi torej vso snov za risanje. Kakšni neizmerni so njeni zakladi, ve šele, kdor je poizkušal iz njene zakladnice zajemati. Ko smo segli prvičkrat v njo, je mogoče, da smo se varali. Le posebno oblagodarjenim so njeni zakladi v korist; vsakemu pa je treba izbirati in nikomur niso naravne krasote brez truda dostopne.

»Glej, stvarnica vse ti ponudi, le jemat' od nje ne zamudi,«

pravi pesnik, a mi moramo reči: »Res stvarnica vse ti ponudi, iz nje se izbirati trudi!«

Že prvi poizkusi v šoli nas uče, da se mlado oko le počasi odpira mnogovrstnim oblikam in bujnim barvam narave, in kar vidi, ni da bi bilo pripravno za nežno ročico.

Od stopnje do stopnje je treba korakati počasi, ne skakaje, če hočemo, da dosežemo smoter — snov si moramo prav previdno izbirati.

Do 4. šol. leta še otroku ni mogoče slediti vtiskom narave, ne da bi se ne motil. So predmeti še tako enostavni, vsakokrat nudijo nevarnemu očesu toliko poedinosti, da ga zmedejo. K temu pa še pride neokretnost in vobče vkoreninjena kriva vera, da je treba naravo popolnoma posnemati. Kdor pa se z risanjem po naravi bavi, mu je znano, kar pravi K. Lange: »Da ist es nun Tatsache, die den meisten nicht bekannt ist und ihnen auch häufig beim Unterrichte nicht genügend eingeschärft wird, daß die Kunst die

Natur überhaupt nicht genau nachahmen kann, sondern nach ganz bestimmten Gesetzen abändern muß.«

Če to upoštevamo, vemo, da ne moremo prezgodaj postavljati mladine pred naravo, da bi jo naj posnemala.

Iz tega neprijetnega položaja pomaga metodi dušeslovje in posebno njegov najnovejši tok, ki ima nalogo, da opazuje razvoj otroka večinoma v predšolski dobi. Kakor metoda vseh ljudskošolskih predmetov, sloni tudi metoda risanja na rezultatih otroške psihologije. (Dalje.)

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje v nedeljo, dne 8. julija t. l., ob 10. uri dopoldne v Rajhenburgu po sledečem vzporedju: 1. Petje. 2. Odborenje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Društvene zadeve. 4. Poročilo o letošnjem občnem zboru »Zaveze« (g. Pečnik). 5. »Oskrba otrok in šola« (g. Knapič). 6. Nasveti. Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj zboruje dne 5. julija t. l. ob 10. predpoldne v Stranica h. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Dopisi. 4. Poročilo delegatov o letošnjem »Zavezinem« zborovanju. 5. Predavanje tov. Čučka o pouku gluhtonemih. 6. Vprašalna skrinjica. 7. Predlogi in nasveti. (Člani »Slov. šolske Matic« se opozorijo, da poteče rok za vplačevanje udnine.) Odbor.

Kozjansko učiteljsko društvo zboruje dne 8. julija t. l. ob 2. uri popoldne v šolskem poslopju v Kozjem. Vzored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o »Zavezinem« zborovanju v Šoštanju. 4. Kako praznuj učit. društvo petindvajsetletnico obstanka. 5. Slučajnosti.

P. n. pevke in pevci se prosijo, da prineso Moh. pes. II. del seboj.

K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer je zborovalo dne 21. junija t. l. ob 10. uri dop. v Franc-Jozefovi šoli v Ljutomeru ob udeležbi 22 članov.

I. Predsednik tov. Tomažič pozdravi z iskrenimi besedami navzoče in opetovano poudarja medsebojno odkritosrčnost.

II. Tajnik tov. Čeh prečita zapisnik in končno poročila, da je delegacija odbora v majniku čestitala društveni članici kolegini gospe Ivančič-Deu k jubileju 30letnega službovanja. Jubilej je še posebno pomemben, ker je jubilarinja službovala vseh 30 let na isti šoli, nareč v Ljutomeru. Na mnoga leta!

III. Dopisi. Tajnik prečita: 1.) Pismo tov. Dom. Serajnik ml. iz Ormoža glede koncerta, ki se naj vrši v avgustu ne glede na nove počitnice (od 15. jul. do 15. sept.). O dopisu se otvori takoj debata. Z ozirom na to, da je stalo društvo na stališču, prirediti koncert v avgustu samo v slučaju starih počitnic, se ta preloži na jesen. 2.) Odlok namestništva z dne 12. aprila t. l. (št. 8 1229/1), s katerim se potrdi izprememba društvenih pravil. 3. Dopis dež. šol. sveta glede pri-glašenja h kurzu o pouku deških ročnih del, ki se vrši od 16. jul. do 11. avg. t. l. na Dunaju.

IV. Tov. K. Mavrič poročila kot delegat jako interesantno o »Zavezini« glavni skupščini v Šoštanju, pa tudi o osebnih vtiskih, ki jih je tam dobil. — Dodatno predlaga tov. Dostal, naj se zbira tekom leta po zgledu drugih društev potni fond za delegate. Predlog se soglasno sprejme in se določi mesečni prispevek vsakega člana na najmanj 10 vin. Potemtakem, (ako vsi člani redno vplačujejo), bi se nabralo tekom leta okolo 48 kron.

V. Nato sledi jako zanimiva recenzija novega 3. berila. Referent tov. Sim. Cvahte primerja novo berilo s prejšnjim, hvali prednosti prvega in poročila o njem obširno in natančno v stvarnem in jezikovnem oziru. Sklene se, da se berilo uvede.